Företag och företagsekonomi

En bra produkt eller tjänst säljer sig själv – Stämmer det alltid?

Historien är full av exempel på bra ideér/produkter som aldrig riktigt slagit på marknaden.

Windows Mobile –
För sen på marknaden?

Audi A2 – Före sin tid?

Itera plastcykel – Omöjligt material?

Google glass – För vem?

Track kassettband –
Fel design eller bara
dålig kvalitet?

Segway – För dyr?

Några exempel på ingenjörer som nått stora framgångar – kanske mer på grund av deras känsla för företag och marknad än deras tekniska innovationer …

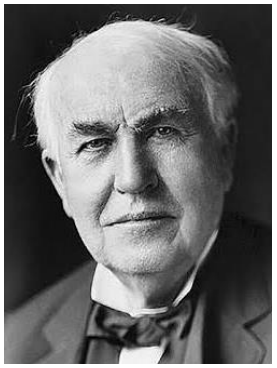

Thomas Edison – General Electric

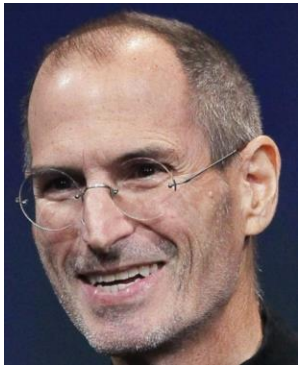

Steve Jobs - Apple

Bill Gates - Microsoft

Lars Magnus Ericsson - Ericsson

Elon Musk – Tesla, SpaceX

Ruben Rausing – Tetra Pak

Företagsformer i Sverige

- **Enskild firma**
  Antal ägare: En person
  Ansvar: Ägaren är personligt ansvarig för företagets skulder och åtaganden
  Beskattning: Vinsten beskattas som ägarens inkomst

- **Handelsbolag (HB)**
  Antal ägare: Minst två delägare
  Ansvar: Delägarna solidariskt och personligt ansvariga för företagets skulder och åtaganden
  Beskattning: Vinsten beskattas som delägarnas inkomst

- **Kommanditbolag (KB)**
  Antal ägare: Minst två delägare
  Ansvar: Endast några få ansvariga för företagets skulder och åtaganden
  Beskattning: Vinsten beskattas som delägarnas inkomst

- **Aktiebolag (AB)**
  Antal ägare: En eller flera aktieägare
  Ansvar: Begränsat till insatt kapital (undantag för brottslighet)
  Beskattning: Företaget beskattas separerat från aktieägarna

- **Ekonomisk förening**
  Antal ägare: Minst tre medlemmar
  Ansvar: Begränsat till insatt kapital
  Beskattning: Föreningen beskattas separat från medlemmarna

Att starta företag

I sverige är det **Bolagsverket** som ansvarar för registreringen av företag.
Rent praktiskt fyller man i en blankett och skickar in till just Bolagsverket.
Bolagsverket kontrollerar då föreslaget namn samt ev. näringsförbud och utfärdar sedan ett **registreringsbevis**. Är företaget ett aktiebolag får detta ett eget registreringsnummer (motsvarande personnummer) och blir en egen juridisk person.

<u>För aktiebolag krävs dessutom:</u>

Ett minsta aktiekapital på 25000 kr insatt på ett företagskonto i bank.
Att en andra person (suppleant) utses till styrelsen.

Om minst två av följande gränsvärden gäller krävs också en **auktoriserad revisor**:

- Fler än tre anställda
- Mer än 1.5 miljoner i balansomslutning (i princip företagets samlade tillgångar)
- Mer än 3 miljoner i omsättning (försäljningsintäkter)

*) Mer info om företagsregistrering finns på hemsidan verksamt.se

Varför krävs ett aktiekapital?

Aktiekapitalet har i huvudsak tre syften:

- **Ansvarsbegränsning**
  Eftersom aktieägarna är ekonomiskt ansvarsbefriade säkerställer aktiekapitalet en viss ekonomisk buffert för att täcka potentiella skulser och åtaganden.

- **Kreditvärdighet**
  Aktiekapitalet bidrar till att etablera bolagets trovärdighet gentemot leverantörer, kunder och finansiella institut.

- **Skydd av intressenter**
  Aktiekapitalet fungerar som en grundläggande trygghet för anställda och leverantörer att företaget kan uppfylla sina åtaganden.

*) Myndigheterna har sänkt det minsta erforderliga aktiekapitalet i två omgångar från 100.000 kr till 50.000 kr till nuvarande 25.000 kr. Detta i syfte att få fler att driva företag i aktiebolagsform. I realiteten krävs det dock för de flesta verksamheter betydligt mer än 25.000 kr i startkapital.

Hur fungerar mervärdesskatt (moms)?

Momsen är en skatt som läggs på (nästan) alla varor och tjänster som säljs i Sverige. Standardmomssatsen är 25%, men även momssatserna 12% respektive 6% förekommer. Momsens konstruktion är sådan att det endast är den privata slutkonsumenten som står för kostnaden.

- **Ingående moms:**
  Momsen som ett företag betalar vid inköp av en vara ellet tjänst.
- **Utgående moms:**
  Momsen som ett företag får in vid försäljning av en vara eller tjänst.

Det kan ibland vara krångligt att hålla reda på vad som är ingående respektive utgående moms. En liten hjälpregel kan vara att se det utifrån företagets kassa: Ingående moms fås in från SKV och utgående moms skall betalas ut till SKV.

Varje månad görs en momsavräkning där det i praktiken blir skillnaden mellan utgående och ingående moms som skall betalas in till Skatteverket (SKV).

Här ett exempel i grafisk form hur momsen fungerar:

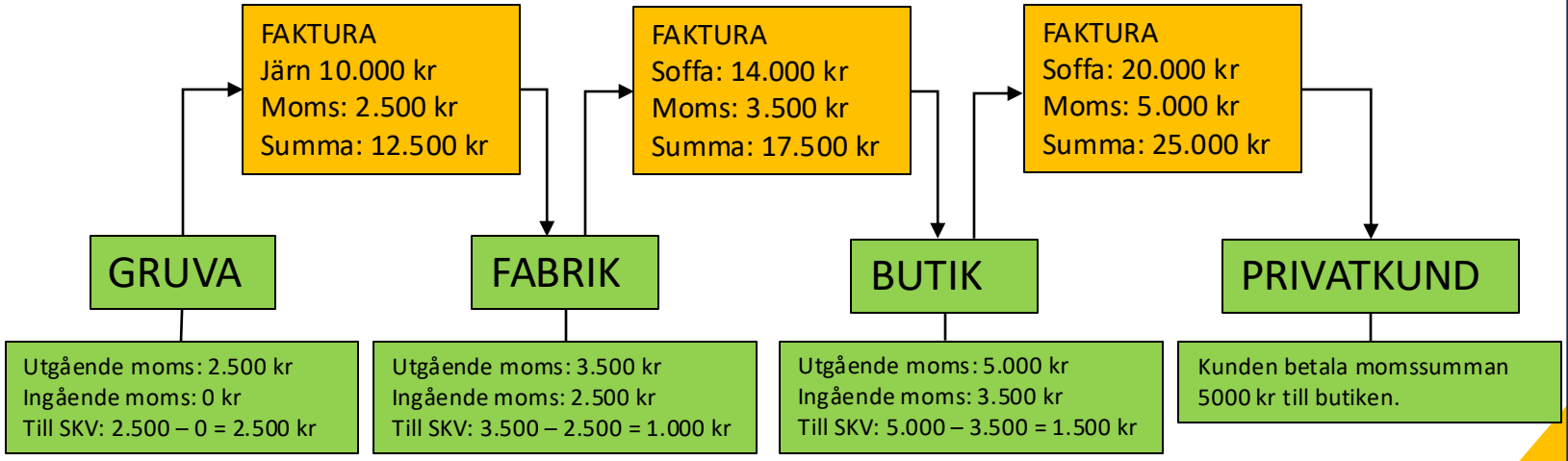

Total moms till SKV = 2.500 + 1.000 + 1.500 = 5000 kr

Även om det är företagen i hela leverantörskedjan som betalar in momsen till SKV så är det i slutändan privatkunden som beskattas.

Vissa säger att standardmomsen är 20% i Sverige, har de fel?

Det beror helt enkelt om man utgår från priset inkl. moms eller priset exkl. moms.
Se exempel nedan:

En vara kostar 130 kr för kunden att köpa i en butik. Den utgående momsen för butiken är då 20% av butikspriset, d v s 26 kr. Med andra ord kan man säga att butiken lagt på 25% på nettopriset 104 kr.

Butiken har tidigare haft en utgift för varan på 90 kr. Av de 90 kr som butiken betalat för varan är den ingående momsen 20%, d v s 18 kr. Eller om man så vill, så har leverantören lagt på 25% på nettopriset 72 kr till butiken.

Butiken skall betala in 26 - 18 = 8 kr till Skattemyndigheten.
Butiken har då alltså gjort en bruttovinst på varan = 130 - 90 - 8 = 32 kr.
Samma summa fås av 104 – 72 = 32 kr.

$$Priset\ exkl.moms \cdot 1{,}25 = Priset\ inkl.moms \quad \Rightarrow$$

$$Priset\ exkl.moms = \frac{Priset\ inkl.moms}{1{,}25} = Priset\ inkl.moms \cdot 0.8$$

Skillnaden mellan kostnad och utgift

I ett företag skiljer man på begreppen kostnad och utgift där vinsten beräknas som differensen mellan intäkter och kostnader. Se exempel nedan:

Enmansföretaget KalleKula AB tillverkar och säljer spelkulor till olika leksaksföretag. Dess omsättning ligger på 2.300.000 kr.

De köper in lera och färger till en kostnad av 1.500.000 kr ett år. Av dessa råvaror förbrukas bara en tredjedel. Hela beloppet betalas dock kontant som en engångssumma. Företaget köper också in kontorsmöbler till ett värde av 350.000 kr som även dem betalas kontant som en engångssumma.
Ägarens lön och arbetsgivaravgifter ligger på 720.500 kr det året.

Samlade utgifter under året = (1.500.000 + 350.000) x 1.25 + 720.500 = 3.033.000 kr
Samlade kostnader = 1.500.000 / 3 + 350.000 / 5 + 720.500 = 1.290.500 kr
Samlade intäkter = 2.300.000 kr

Vinsten (före finansiella poster) = 2.300.000 – 1.29.500 = 1.009.500 kr
Företaget genererar alltså en vinst trots att utgifterna vida överstiger intäkterna.
Det krävs ju dock att det finns tillräckligt med likviditet i bolaget för att täcka utgifterna.

Likviditetsbudget

Som vi sett i föregående exempel kan mycket väl utgifterna i ett företag en viss perion vida överstiga intäkterna och bolaget ändå redovisa vinst.
Det måste ju dock säkerställas att företaget har tillräckligt med likvida medel för att kunna täcka alla utgifter. (Begreppet likvida medel kan i det här sammanhanget sättas lika med lättillgängligt kapital.) Man ställer då upp en så kallad likviditetsbudget.

	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
INGÅENDE	150	250	320	–10
Intäkter	420	270	90	650
Löneutbetalningar	120	120	120	120
Hyra	20	20	20	20
Inköp	150	30	250	100
Övriga utgifter	30	30	30	30
Summa utgifter	320	200	420	270
UTGÅENDE	250	320	–10	370

Begreppen Täckningsbidrag och Täckningsgrad

Både täckningsbidrag och täckningsgrad är mått på lönsamheten för en specifik vara eller tjänst. Täckningsbidraget beräknas som intäkten minus kostnaden och täckningsgraden som täckningsbidraget dividerat med intäkten.

$$Täckningsbidrag = Intäkt - Kostnad$$

$$Täckningsgrad = \frac{Täckningsbidrag}{Intäkt}$$

Om KalleKula AB säljer glaskulor för 3 kr styck exkl. moms och kostnaden för att tillverka en kula beräknats till 2 kr så är alltså täckningsbidraget 3-2 = 1 kr per glaskula och täckningsgraden 1/3 = 33.3%.

Resultaträkning

Företagets intäkter minus konstnader redovisas i en resultaträkning. På alla löneuttag läggs en arbetsgivaravgift på ca 31% och företagets eventuella vinst beskattas med bolagsskatten ca 21%. Antag att vårt exempelföretag KalleKula AB har ett insatt kapital på 400.000 kr och lån på 3.500.000 kr. På det insatta kapitalet fås 1% fast ränta och på lånet betalas 4% fast ränta.

Intäkter	
Försäljning	2.300.000 kr
Kostnader	
Råmaterial	500.000 kr
Kontorsmöbler	70.000 kr
Ägarens löneuttag	550.000 kr
Arbgivaravgift	170.500 kr
Röreseresultat	
(före finansiella poster)	1009.500 kr
Ränteintäkter (1%)	4.000 kr
Räntekostnader (4%)	140.000 kr
Rörelseresultat	873.500 kr
(efter finansiella poster)	

Rörelseresultatet minus bolagsskatten = **690.065 kr**. Om ingen utdelning tas ut förs hela denna summan över till balansräkningen (se nästa sida slide). Genom s k. periodiseringsfonder kan man dock skjuta upp viss skatt för att senare kunna kvitta denna mot eventuella framtida förluster.

Balansräkning

Förutom en resultaträkning ställer man upp en balansräkning. En balansräkning visar företagets ekonomiska ställning vid en viss tidpunkt och delas upp i **Tillgångar** på ena sidan samt **Skulder och eget kapital** på andra sidan.

Tillgångar		**Skulder och eget kapital**	
Omsättningstillgångar		Kortfristiga skulder	
Kassa och bank	400.000 kr	Leverantörskulder	125.000 kr
Kundfordringar	328.500 kr	Utnyttjad kontokredit	0 kr
Varulager	1.700.000 kr		
		Långfristiga skulder	
Anläggningstillgångar		Banklån	3.500.000 kr
Fastighet	1.706.565 kr		
Inventarier	350.000 kr	Eget kapital	
Avskrivningar	-70.000 kr	Aktiekapital	100.000 kr
		Balanserat resultat	690.065 kr
Totala tillgångar	4.415.065 kr	**Totala skulder och eget kapital.**	4.415.065 kr

Lite förenklat kan man säga att det egna kapitalet är företagets skuld till aktieägaren.

Aktieägarens skatter och avgifter

Även en ensam ägare till ett aktiebolag betraktas som anställd i det egna företaget och betalar skatt på den lön som tas ut ur företaget. Tar ägaren ut vinst ur bolaget beskattas även denna. Upp till gränsen 204000 kr (2025) dras 20% beskattning. Överstigande belopp beskattas enligt skattetabell. Skatt enligt skattetabell (så kallad källskatt) består av kommunalskatt samt eventuell statsskatt och kyrkoavgift. Kyrkoavgiften dras bara för medlemmar i den svenska kyrkan. Kommunalskatten kan variera beroende på var man bor men ligger ofta kring 32%. Statsskatten är progressiv där procentsatsen ökar för högre inkomster. Brytpunkten för statlig skatt är 626.000 kr (2025). Exemplen nedan visar två scenarier med olika utdelning:

Scenario 1: Aktieägaren väljer att ta ut 204.000 kr i utdelning	
Utdelning	204.000 kr
Skatt på utdelning	-40.800 kr
Löneuttag	550.000 kr
Källskatt enlgt tabell (32%)	-176.000 kr
Summa nettolön	**537.200** kr
Scenario 2: Aktieägaren väljer att ta ut 600.000 kr i utdelning	
Utdelningsdel 1	204.000 kr
Skatt på utdelningsdel 1	-40.800 kr
Utdelningsdel 2	396.000 kr
Löneuttag	550.000 kr
Källskatt enligt tabell (50%)	-473.000 kr
Summa nettolön	**636.200** kr

*) Notera att ca 400.000 kr mer i utdelning endast ger 100.000 kr mer i plånboken för aktieägaren.